



С подкрепата на
Европейския съюз

Проект: Т.Е.А.М – Заедно постигаме повече
Project: T.E.A.M – Together wE Achieve More
Национална Ромска Платформа
JUST/2015/RDIS/AG/NRP2/8805



Изпълнява се от Секретариата
на НССЕИВ към МС

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на програма „Права, равенство и гражданство“ на Европейския съюз от Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси чрез администрацията на Министерския съвет.

ОБЛАСТНО И МЕСТНО ПЛАНИРАНЕ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ

1. Какво разбираме под областно планиране?

Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 се прие от Народното събрание с Решение от 1 март 2012 г. (Държавен вестник, бр. 21 от 13 март 2012 г.) Република България е единствената страна от ЕС, която прие стратегическия документ за интеграция на ромите с решение на висшия орган на държавна власт в една демократична държава, какъвто е парламентът.

Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г. (НСРБИР) е създадена в съответствие с Националната програма за реформи на Република България (2011-2015 г.) и с Националния план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.” и на базата на приетата през 2010 г. Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество (2012-2020 г.); Стратегията обединява целите и принципите, залегнали в Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства; Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства, 2005-2015 г. и Националната програма за подобряване на жилищните условия на ромите в Република България за периода 2005-2015 г.

Стратегията обхваща 6 приоритетни области на интеграционната политика: образование, здравеопазване, жилищни условия, заетост, върховенство на закона и недискриминация, култура и медии. Приоритетите върховенство на закона и недискриминация, култура и медии до момента не са включвани като направления в стратегическите документи.

Планът за действие към стратегията е структуриран за изпълнение в два периода: 2012 - 2014 и до 2014 - 2020 г. Първият период се покрива изцяло от Националния план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015”.

Планът за действие е разработен като отворен документ, който ще се актуализира на база регламентирани периодични анализи. Създадени са две работни групи – Междуведомствена работна група за предложения за промени в правната и методическата рамка по приоритетните сектори (образование, здравеопазване, жилищни условия, заетост, върховенство на закона и недискриминация, култура и медии) на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г. и Междуведомствена работна група за ресурсно подпомагане на интеграцията на ромите със средства от Структурните фондове на ЕС, чиято задача ще бъде изготвяне, съобразно Стратегията, на планове за действие до края на настоящия програмен период; на база цели и приоритети на ниво основни политики, здравеопазване, образование, социална политика и жилищна политика, да се планират индикативните ресурси за следващия програмен период 2014 - 2020 г.; да се извършва координация на мерките финансирани от две или повече програми/фондове.

*Темата е представено по време на Регионалните форуми в районите за планиране.



С подкрепата на
Европейския съюз

Проект: Т.Е.А.М – Заедно постигаме повече
Project: T.E.A.M – Together wE Achieve More
Национална Ромска Платформа
JUST/2015/RDIS/AG/NRP2/8805



Изпълнява се от Секретариата
на НССЕИВ към МС

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на програма „Права, равенство и гражданство“ на Европейския съюз от Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси чрез администрацията на Министерския съвет.

По официалните данни от преброяването през 2011 г., оповестени от Националния статистически институт, ромите остават третата по големина етническа група в България. Като роми са се самоопределили **325343** души или **4.9%** от българските граждани. Конституцията на Република България, вътрешното законодателство и ратифицираните от България международни документи гарантират правото на всеки гражданин на самоопределение. Във връзка със законното използване на тези права, продължава тенденцията част от хората, които околното население назовава „роми“ или „цигани“ да се самоопределят като българи, турци, румънци и др. Трябва да се има предвид, че извън преброяванията на населението, данни по етнически признак не се събират. Данните, с които разполагат, например, дирекциите «Бюро по труда» са на основа на доброволно самоопределяне на регистриращите се.

Има отделни случаи, в които за нуждите на изпълнение на дадени проекти, програми и др., се събира доброволна информация по етнически признак.

Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020), е политически рамков документ, задаващ насоките за изпълнение на политиката за социална интеграция на ромите. Следвайки рамката на Европейския съюз (ЕС) за национални ромски стратегии, настоящият документ използва името роми като обобщаващо както за българските граждани в уязвимо социално-икономическо положение, които се самоопределят като роми, така и за гражданите в сходна ситуация, които околното население определя като такива, независимо от начина на тяхното самоопределяне.

Стратегията прилага целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход, който се прилага в рамките на по-общата стратегия за борба с бедността и изключването, и не изключва предоставянето на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи.

В изпълнение на целите на НСРБИР до края на 2020 г. следва да се осъществи **областно планиране – всяка област да изготви областна стратегия, а всички общини, на територията на областта - общински планове за действие.**

Общинските планове следва да се базират на съответен анализ на потребностите и спецификите на местните общности. Желателно е общинските планове за действие да бъдат максимално конкретни. Препоръчително е да бъде отбелязано, кои от дейностите и мерките могат да се осъществят с местен финансов ресурс и кои с друг такъв.

Областното планиране следва да съвпадне с периодите, предвидени в Плана за действие към Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г.

Тези насоки регламентират новите отговорности на областните управители да организират разработването на областно планиране на областно ниво, въз основа на анализ на потребностите във всяка община на територията на областта.

В изготвянето на областната стратегия се изисква участието на представители на всяка община на територията на областта, на регионалните подразделения на всички държавни институции, други заинтересовани органи, юридически лица с нестопанска цел, работещи в областта на етническите интеграционни въпроси, членове на НССЕИВ и ОбССЕИВ.

Общинските планове за действие към областната стратегия следва да се разработят за всяка община конкретно на базата на анализ на ситуацията с участието на гореизброените. Общинските планове за действие следва да се приемат от общинския съвет на общината.



С подкрепата на
Европейския съюз

Проект: Т.Е.А.М – Заедно постигаме повече
Project: T.E.A.M – Together wE Achieve More
Национална Ромска Платформа
JUST/2015/RDIS/AG/NRP2/8805



Изпълнява се от Секретариата
на НССЕМ към МС

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на програма „Права, равенство и гражданство“ на Европейския съюз от Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси чрез администрацията на Министерския съвет.

Областният управител утвърждава областната стратегията след съгласуване с Областния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси.

Въз основа на утвърдената областна стратегия кметовете на всяка община организират разработването на общински план за действие, който се приема от общинския съвет.

Препоръчително е първо да се изготви областната стратегия, след което всяка община конкретно да изработи Общински план за действие. По този начин Общинските планове за действие ще следват целите, заложиени в областната стратегия.

Възможно е и двата процеса да вървят паралелно – изготвянето на областната стратегия и Общинските планове за действие.

1.1. Цели.

В отговор на изпълнението на областното планиране което ще се осъществи в национален мащаб се постигат следните цели:

- Ефективност на предприетите действия и оптимизиране на използването на ресурсите (финансови и човешки ресурси, материална база и социална инфраструктура);
- Развитие на междусекторното сътрудничество и взаимодействие за намиране на устойчиви решения за стимулиране на социалното включване на уязвимите етнически общности и маргинализираните групи във всяка област и всяка община.
- Планиране на дейности, обхващащи територията на цялата област или на две или повече общини, които да решават специфични проблеми на маргинализирани етнически групи и изключени етнически общности, които надхвърлят възможностите на отделните общини.
- Съответствие на предприетите действия с реалните потребности на **маргинализираните групи**;

1.2. Очакван ефект и въздействие

- Засилване на политиките на социално включване;
- Синхронизиране на визията за развитието на етноинтеграционните процеси на всички нива – общинско, областно и национално;
- Съответствие на областните стратегии на националните и европейските приоритети в сферата на интегрирането на маргинализираните етнически групи;
- Осигуряване на актуална информация и детайлизирана картина на проблемите и потребностите от интегриране на маргинализираните етнически групи. Тя може да послужи като адекватна основа за национално планиране на интервенциите и инвестициите в сферата на интегриране на маргинализирани етнически групи. През следващия планов период на оперативните програми на ЕС след 2015 г;
- Съпоставимост на разработените областни стратегии в резултат от прилагането на единни подходи на планиране с участие, с което ще се очертае цялостна картина на потребностите и предвидените мерки за интегриране на маргинализираните етнически групи.

1.3. Модел на планиране



С подкрепата на
Европейския съюз

Проект: Т.Е.А.М – Заедно постигаме повече
Project: T.E.A.M – Together wE Achieve More
Национална Ромска Платформа
JUST/2015/RDIS/AG/NRP2/8805



Изпълнява се от Секретариата
на НССЕИВ към МС

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на програма „Права, равенство и гражданство“ на Европейския съюз от Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси чрез администрацията на Министерския съвет.

Моделът следва да включва всички заинтересовани страни при което планирането на областно ниво се прави в тясно сътрудничество с общините, след което следва да се разработят конкретните общински планове за действие. Прилагането на този подход осигурява специфични предимства на модела на планиране с участието на всички заинтересовани страни в процеса.

- Пълнота и цялостност – обхващане на всички проблеми и потребности на маргинализираните групи в съответната област/общини и предлагане на взаимнообвързани мерки за интервенция;

- съпричастност и разбиране на избраните приоритети и йерархията на целите в областта и във всяка една от общините на територията на областта;

- Конкретност и измеримост - прилагане на ясна вътрешна логика и структурираност на програмната интервенция;

- адекватност – съответствие на стратегията както на конкретните потребности и възможностите на съответната област и на общините в нея, така и на вижданията/ очакванията на заинтересованите страни;

- Усещане за собственост – припознаване на стратегията като собствен продукт и осмисляне/приемане на отговорността за изпълнението ѝ на всички нива, които са ангажирани в изпълнението.

2. Принципи и подходи

При разработването на областното планиране се прилагат следните принципи и подходи на планиране с участие на:

- Гарантиране на участието на максимално широк кръг заинтересовани страни;

- Включване на всички заинтересовани страни на общинско и областно ниво в анализа на ситуацията и в процеса на областното планиране;

- Възможност за отчитане на нагласите и мнението на целевите групи;

Процесът е отворен. Във всеки етап от планирането е възможно включване на нови страни. Могат да бъдат привлечени и нови участници;

- Принос на всички участници;

- Планиране заедно. Общините участват в изготвянето на областната стратегия и на общинските планове за действие;

- Общините и областните структури планират така, че да са максимално близки до реалната ситуация на общинско и областно ниво;

- Зачита се мнението на всеки участник в процеса;

- Интегриран подход към областната стратегия - Интегрираният подход дава възможност да се намерят решения и на проблеми, които не винаги са по възможностите на отделната община. Областната стратегия не е механичен сбор от информация и статистика, а основната ѝ цел е да отразява комплексно потребностите на целевите групи, икономическата целесъобразност и финансовите възможности на всички участници в процеса.

- Надграждане и усъвършенстване на съществуващи практики и опит. В процеса на планиране се осъществява преглед на съществуващите стратегически документи на общинско и областно ниво, които съответстват на приоритетите в НСРБИР.



С подкрепата на
Европейския съюз

Проект: Т.Е.А.М – Заедно постигаме повече
Project: T.E.A.M – Together wE Achieve More
Национална Ромска Платформа
JUST/2015/RDIS/AG/NRP2/8805



Изпълнява се от Секретариата
на НССЕИВ към МС

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на програма „Права, равенство и гражданство“ на Европейския съюз от Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси чрез администрацията на Министерския съвет.

- Иновативност и гъвкавост. Участниците трябва да планират гъвкаво, а резултатите да имат устойчивост.

2.1. Участници в областното планиране

От ключово значение за успеваемостта на процеса на планиране е да се гарантира равнопоставеното участие като бъдат включени максимално широк кръг заинтересовани страни на всички нива – областно и общинско.

Те следва да бъдат включени във всички фази на процеса на планиране.

Основните заинтересовани страни включват представители на:

- областен управител и областна администрация;
- Областен съвет по етнически и интеграционни въпроси;
- Всички общини на територията на съответната област - кметове, общински съвети и общинска администрация;
- ОДМВР, РПУ;
- Териториални структури на държавни институции – на АСП – РДСП, Дирекция „Социално подпомагане“ и др.;
- Местно-базирани структури на централната власт:
 - образование - РИО на МОМН, училищни настоятелства;
 - здравеопазване – РЗИ;
 - заетост – Регионална служба по заетостта, Дирекция „Бюро по труда“, професионални и браншови организации, Стопанска камара, Търговско-промишлена палата и др.;
 - жилищна среда и инфраструктура – съответните отдели в общините.
- НПО и граждански инициативни групи.

3. Конкретни стъпки към изготвяне на процеса на областно планиране:

- Координационно-информационна среща

При стартирането на процеса на областното планиране се предвижда координационно - информационна среща на областния управител с кметовете, която да спомогне за осигуряване на ангажираността на общините в процеса на планиране; с териториалните структури на държавните институции; с местно базираните структури на централната власт; с НПО и гражданско-инициативните групи.

Целият процес на областно планиране се координира от Централно координационно звено(ЦКЗ).

Секретариатът на НССЕИВ е централно координационно звено на процеса.

На координационно-информационната среща представител от секретариата на НССЕИВ представя подробно методическите указания и при нужда оказва необходимото съдействие.

Дневният ред на срещата предвижда да се представят целите, задачите и механизма на областното планиране и да се уточни организацията на съвместната работа. Тук следва да бъде представен **Областен оперативен екип** с неговите функции и задачи. Областният оперативен



С подкрепата на
Европейския съюз

Проект: Т.Е.А.М – Заедно постигаме повече
Project: T.E.A.M – Together wE Achieve More
Национална Ромска Платформа
JUST/2015/RDIS/AG/NRP2/8805



Изпълнява се от Секретариата
на НСРЕИВ към МС

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на програма „Права, равенство и гражданство“ на Европейския съюз от Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси чрез администрацията на Министерския съвет.

екип включва: представител на областната управа, представител на Областния съвет по етнически и интеграционни въпроси, кметовете на всички общини на територията на областта, общинските координатори(представител на всяка община на територията на областта), представител на териториалните структури на държавните институции; представител на местно-базирани структури на централната власт; представител на НПО и граждански инициативни групи.

Нужно е да се фиксират срокове и да се изяснят формите и начините на комуникация между областния екип и всички заинтересовани страни.

Необходимо е да се определи координатор от страна на всяка общинска администрация.

Общинските координатори от страна на всяка общинска администрация са част от областния оперативен екип.

Областният оперативен екип отговаря за процеса по изготвянето на областната стратегия и координира изготвянето на Общинските планове за действие.

Областният оперативен екип представя изготвената областната стратегия на областния управител за утвърждаване.

- Сформиране на екипи и работни групи.

Следвайки приоритетите на НСРБИР Областният оперативен екип следва да сформира 6 работни групи:

- здравеопазване;
- образование;
- жилищни условия;
- заетост;
- култура и медии;
- върховенство на закона и антидискриминация.

Във всяка от тези групи следва да се включат професионално ангажираните заинтересовани лица и НПО, работещи в съответните сфери. Работните групи да се придържат към основните цели на НСРБИР, но отчитайки конкретната специфика на региона, както и заложените мерки в общинските планове за развитие на всяка община. При нужда могат да се привлекат и нови участници-държавни структури, легитимни религиозни организации и други.

- Излъчване на общински координатори

Със заповед на кмета във всяка община да се определи общински координатор.

Общинският координатор представлява общината в областния оперативен екип и има задължението да информира кмета на общината, общинския съвет и другите отдели в общинската администрация за хода на областното планиране.

- Териториални работни групи по общини

За изготвянето на общинските планове за действие във всяка община следва да се създадат териториални работни групи. Те участват в процеса на анализа на ситуацията и на местните специфики. В тези работни групи следва да бъдат включени представители на общинската



С подкрепата на
Европейския съюз

Проект: Т.Е.А.М – Заедно постигаме повече
Project: T.E.A.M – Together wE Achieve More
Национална Ромска Платформа
JUST/2015/RDIS/AG/NRP2/8805



Изпълнява се от Секретариата
на НССЕИВ към МС

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на програма „Права, равенство и гражданство“ на Европейския съюз от Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси чрез администрацията на Министерския съвет.

администрация, местни граждански организации, читалища и други заинтересовани страни от свързаните сектори - по приоритетните области на стратегията, представители на местния бизнес, легитимните религиозни организации.

Общинските координатори координират работата на териториалните работни групи.

В рамките на териториалните работни групи (по подобие на изготвяне на областната стратегия, в която Областният оперативен екип създава 6 работни групи) се формират **тематични работни групи** по приоритетите на стратегията и плана за действие към нея. В тематичните работни групи следва да участват експерти от общинската администрация по компетентност, представители на НПО, представител на дирекцията в общината, свързана с усвояване на средствата от ЕС.

Тематичните работни групи следва да представят своите предложения на териториалната работна група по общини с цел да бъдат включени в общ интегриран план за действие.

Териториалната работна група представя на общинския координатор предложение за план за действие на общината, който от своя страна го представя на кмета за внасяне в общинския съвет.

Процесът на областно планиране приключва с провеждането на заключителна среща, свикана от Областният оперативен екип.

На срещата се докладва за приключилия процес на изготвяне на стратегическите документи – областна стратегия и Общински планове за действие.

- Подкрепа от централното координационно звено (ЦКЗ)

ЦКЗ е секретариата на НССЕИВ(НССЕИВ).

НССЕИВ координира цялостния процес по областното планиране на национално ниво.

Успешното осъществяване на подобен мащабен процес на планиране изисква обща координация и методическа подкрепа на национално ниво. Предоставената подкрепа включва: предоставяне на методически указания за областно планиране, постоянна дистанционна помощ по телефон и електронна поща с обратна връзка, коментари по анализите на ситуацията и черновите на стратегиите, съгласуването на стратегиите с националните приоритети.

Тази помощ се оказва предимно **дистанционно – по телефон и електронна поща**, и при необходимост чрез посещения на място за подкрепа при решаване на възникнали критични въпроси.

Областната стратегия е функция на анализа на потребностите на конкретните общини и същевременно там където е необходимо отчита, координира и обединява усилията на повече от една община за решаване на общи проблеми.

Основен подход следва да бъде интегрирания и териториален подход.

4. Институционална рамка и структури за изпълнение на стратегията.

За да се улесни изпълнението на вече приетата областна стратегия е необходимо да се заложат конкретни отговорности за организация и координация на конкретните мерки и дейности, които



С подкрепата на
Европейския съюз

Проект: Т.Е.А.М – Заедно постигаме повече
Project: T.E.A.M – Together wE Achieve More
Национална Ромска Платформа
JUST/2015/RDIS/AG/NRP2/8805



Изпълнява се от Секретариата
на НССЕИВ към МС

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на програма „Права, равенство и гражданство“ на Европейския съюз от Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси чрез администрацията на Министерския съвет.

да се осъществяват от всички участници в процеса на планиране. Определянето на функциите и на ролите на различните участници в изпълнението на стратегиите е препоръчително да бъде колкото е възможно по-конкретно. За изпълнението на стратегията е необходимо да се предвидят формите и механизмите за междуинституционално въздействие и за междусекторно сътрудничество.

Структурата за координация на областно ниво е главното действащо звено за съгласуване на дейностите между общините и включените заинтересовани страни за оперативното изпълнение на областната стратегия.

Препоръчително е да се създаде **Областен координационен съвет**. Уместно е в този екип да бъдат включени основните участници в разработването на областната стратегия и Общинските планове за действие, както и общинските координатори, които имат пряко отношение или са ангажирани с изпълнението на интеграционната политика в съответната община. Различните членове на координационния екип може да играят различни роли, в зависимост от експертните си познания и професионален опит. С решение на Координационния съвет може да се създават целеви екипи/комисии/временни работни групи, които при необходимост да изпълняват конкретни задачи по изпълнение на стратегията – например, при актуализиране на стратегията, изготвяне на анализи на потребностите и др.

Тъй като общините отговарят за цялостното изпълнение на Общинските планове на действие на собствената си територия, то е необходимо всяка община да обособи подобни структури за координация на общинско ниво.

Областните стратегии и Общинските планове за действие са отворени системи, те следват динамиката на промяната в развитието на различните показатели, които определят възникването на нови потребности.

Оперативното изпълнение на дейностите изисква да се обособи **Звено за мониторинг и оценка** с ясни, конкретни задачи и отговорности.

Възможни са различни варианти за изграждане на **Звено за мониторинг и оценка** като относително самостоятелна структура. То се обособява чрез решение или с препоръка на Областният оперативен екип, или чрез заповед на областния управител.

Ядрото на основния екип на **Звеното за мониторинг и оценка** обхваща 6-8 души – представители на областната управа, експерти от общинската администрация, НПО и др. Участниците в **Звеното за мониторинг и оценка** обикновено работят по служебен или трудов договор в посочените организации. Новите им задължения за координация на дейности по мониторинг и оценка на областното планиране се регламентират със заповед от съответния работодател и задължително се включват в длъжностните характеристики.